

Bruselj, 6.7.2020
COM(2020) 286 final

POROČILO KOMISIJE SVETU

**o izvajanju finančne pomoči, zagotovljene čezmorskim državam in ozemljem v okviru
11. Evropskega razvojnega sklada v letu 2019**

Uvod

Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj¹ določa pravni okvir za odnose med čezmorskimi državami in ozemlji² (v nadaljnjem besedilu: ČDO), državami članicami, s katerimi so povezani, in Evropsko unijo. V skladu s Pogodbo o delovanju Evropske unije (PDEU)³ je namen sklepa o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj podpreti trajnostni razvoj ČDO ter spodbujati vrednote Unije na svetovni ravni.

Finančna podpora za ČDO se zagotavlja predvsem prek Evropskega razvojnega sklada (v nadaljnjem besedilu: ERS), in sicer z dodelitvijo 364,5 milijona EUR v okviru 11. ERS za programsko obdobje 2014–2020.⁴

To sporočilo v skladu s členom 91 sklepa o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj opisuje napredek pri izvrševanju sredstev iz 11. ERS v letu 2019, ki so bila namenjena ČDO.

Finančna sredstva za ČDO iz 11. ERS:

Sredstva, ki so v okviru 11. ERS na voljo za ČDO, so za obdobje 2014–2020 razdeljena na naslednje dodelitve, ki temeljijo na Prilogi 2 k sklepu o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj:

- 229,5 milijona EUR za ozemeljske (dvostranske) dodelitve sredstev;
- 100 milijonov EUR za regionalno sodelovanje in sodelovanje „vseh ČDO“;
- 21,5 milijona EUR za financiranje humanitarne in nujne pomoči;
- 5 milijonov EUR za financiranje subvencij obrestne mere in tehnično pomoč, povezanih z investicijskimi skladi ČDO;
- 8,5 milijona EUR za študije in tehnično pomoč.

Šestnajst ČDO je upravičenih do ozemeljske dodelitve v okviru 11. ERS, opredeljene v skladu z merili, določenimi v sklepu. Treba je omeniti, da se Grenlandija na podlagi sklepa o Grenlandiji financira neposredno iz splošnega proračuna Unije⁵.

¹ Sklep Sveta 2013/755/EU o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj Evropski uniji.

² Do 31. januarja 2020 so bili ČDO EU povezani s štirimi državami članicami: Dansko, Francijo, Združenim kraljestvom in Nizozemsko. Med 25 ČDO EU so bili: Angvila, Aruba, Bermudi, Bonaire, Britansko antarktično ozemlje, Britansko ozemlje v Indijskem oceanu, Britanski Deviški otoki, Kajmanski otoki, Curaçao, Falklandski otoki, Francoska Polinezija, Francoska južna in antarktična ozemlja, Grenlandija, Montserrat, Nova Kaledonija, Pitcairn, Saba, Sveta Helena in pridružena območja, Sint Maarten, Saint Pierre in Miquelon, Saint Barthélemy, Sint Eustatius, Južna Georgia in Južni Sandwichevi otoki, Otoki Turks in Caicos ter Wallis in Futuna. Po izstopu Združenega kraljestva iz EU 31. januarja 2020 med 13 ČDO EU spadajo: Grenlandija (DK), Francoska Polinezija (FR), Francoska južna in antarktična ozemlja (FR), Nova Kaledonija in pridružena območja (FR), Saint Barthélemy (FR), Saint Pierre in Miquelon (FR), Wallis in Futuna (FR), Aruba (NL), Bonaire (NL), Curaçao (NL), Saba (NL), Sint Eustatius (NL), Sint Maarten (NL).

³ Četrty del Pogodbe o delovanju Evropske unije (C 326/47 z dne 26. oktobra 2012).

⁴ L210/1 z dne 6. avgusta 2013 – Notranji sporazum med predstavniki vlad držav članic Evropske unije, ki so se sestali v okviru Sveta, o financiranju pomoči Evropske unije v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 v skladu s Sporazumom o partnerstvu AKP-EU in o dodelitvi finančne pomoči čezmorskim državam in ozemljem, za katere se uporablja četrti del Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Namen treh regionalnih programov je spodbujanje sodelovanja med ČDO iz iste regije, ki imajo podobne izzive in prednostne naloge. Ukrepi, ki se financirajo v okviru regionalne dodelitve sredstev, podpirajo pripravo in izvajanje celovitih regionalnih programov in projektov za obravnavanje teh izzivov. Spodbujajo se partnerstva z drugimi viri financiranja, tudi z drugimi finančnimi instrumenti Evropske unije, v okviru sodelovanja s sosednjimi afriškimi, karibskimi in pacifiškimi državami (v nadaljnjem besedilu: države AKP) in/ali tretjimi državami ter najbolj oddaljenimi regijami EU.

Poleg ozemeljskih in regionalnih programov **tematski program**, ki je edini program za „vse ČDO“ v okviru 11. ERS, spodbuja sodelovanje med ČDO.

Postopek načrtovanja programov za sredstva ČDO iz 11. ERS

Četrti del sklepa o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj določa **postopek načrtovanja programov, specifičen za ČDO**. Za razliko od držav AKP načrtovanje programov ne temelji na nacionalnih okvirnih programih, ampak je organizirano kot enostopenjski postopek, tj. priprava programskega dokumenta, sestavljenega iz dveh delov: a) strategije EU za odzivanje (del A) in b) akcijskega dokumenta (del B). Za odobritev vsakega posameznega programskega dokumenta ČDO se sprejme samo ena uradna odločitev Komisije, ki zajema tako strateške usmeritve kot tudi podrobno zasnovo programa.

Proračunska podpora je prednostni način izvajanja za ozemeljske dodelitve v ČDO (doslej je sredstva iz ERS prejelo 13 od 16 ČDO). Gre za pozitiven odmik od načina izvajanja projektov, ki se je prej uporabljal v več ČDO. Proračunska podpora ponuja učinkovit način za obravnavanje medsektorskih, dolgoročnih in strukturnih izzivov ter za ohranjanje konstruktivnega dialoga o politikah.

ČDO so primarno odgovorne za pripravo programskih dokumentov, vključno s prednostnimi nalogami, na katerih temeljijo njihove strategije, in zagotovitvijo potrebnega lokalnega posvetovanja. Na prošnjo ČDO je bila v skladu s členom 81 sklepa o pridružitvi ČDO omogočena tehnična pomoč za spremljanje ČDO v postopku načrtovanja programov.

Razmere leta 2019

a) Ozemeljsko izvajanje 11. ERS

Zaradi skupnega sodelovanja vseh zadevnih strani je bil z okrepljenim usklajevanjem in dialogom v letu 2019 dosežen napredek pri načrtovanju programov 11. ERS. S sprejetjem programskih dokumentov za Arubo in Bonaire leta 2019 je **14 od 16 ČDO z dodelitvijo iz ERS zaključilo načrtovanje svojih programov**⁵. Kar zadeva učinkovito finančno podporo, je bilo leta 2019 v okviru 11. ERS za ČDO izplačanih 40,7 milijona EUR (glej Prilogo I). Za Curaçao (16,95 milijona EUR) in Sint Maarten (7 milijonov EUR) se je postopek načrtovanja programov izvajal v letu 2019, pri čemer se sprejetje načrtuje za leto 2020.

Kar zadeva izvajanje v letu 2019:

⁵ S Sklepom Sveta 2014/137/EU o odnosih med Evropsko unijo na eni strani ter Grenlandijo in Kraljevino Dansko na drugi strani je za sodelovanje med Unijo in Grenlandijo na področju skupnega interesa za obdobje 2014–2020 dodeljenih 217,8 milijona EUR.

⁶ Teritorialna programa za Arubo (13,05 milijona EUR) in Bonaire (3,95 milijona EUR) sta bila sprejeta februarja 2019.

Karibska regija:

- V **izobraževalnem** sektorju so bili s programom proračunske podpore za **Angvilo** podprti odobritev trajnostnega načrta financiranja za ta sektor, dokončanje nacionalnega ogrođa kvalifikacij in priprava šestih individualnih načrtov za razvoj šol (izplačilo tretje fiksne tranše (2,45 milijona EUR) ter prve in druge variabilne tranše (0,75 + 1,05 milijona EUR). Poleg tega je **Aruba** februarja 2019 sprejela svoj programski dokument (13,05 milijona EUR) za program izobraževanja, katerega cilj je izboljšati tehnične spretnosti za inovativen trajnostni razvoj. **Otoki Turks in Caicos** so še naprej izvajali program, katerega cilj je izboljšati prilagoditev tehničnega in poklicnega izobraževanja in usposabljanja potrebam trga dela.
- Napredek je bil opazen tudi na področju **trajnostne rasti**, in sicer zaradi obstoječega programa proračunske podpore za **Montserrat** z izplačilom druge fiksne tranše: (2 milijona EUR) in prve variabilne tranše (2 milijona EUR). Ta program proračunske podpore spodbuja razvoj na področjih, kot sta obnovljiva energija in turizem.
- Nova **proračunska podpora za mlade za Bonaire se je začela izvajati** po sprejetju programskega dokumenta v okviru 11. ERS (3,95 milijona EUR). Prispevala bo k temu, da bodo mladi bolj zdravi ter da bodo imeli več možnosti za zaposlitev in boljše življenjske standarde.
- Za **Britanske Deviške otoke** je bilo 2 milijona EUR dodeljenih iz sredstev B⁷ za pomoč po prenehanju izrednih razmer po orkanih leta 2017, ki sta prizadela karibske ČDO, in sicer za povečanje **odpornosti**.

Pacifiška regija:

- V zvezi s trajnostnim **turizmom** je **Francoska Polinezija** dosegla napredek na področju sektorske politike, ki je namenjena prizadevanju za izvajanje strategije trajnostnega turizma, kar omogoča izplačilo druge fiksne tranše (7,4 milijona EUR). **Pitcairn** je s spodbujanjem turizma prav tako še naprej izvajal svoj strateški razvojni načrt in prejel prvo fiksno tranšo v višini 1 milijona EUR. Vzpostavljena je bila nova ladijska proga in število potnikov se je opazno povečalo.
- V **sektorju zaposlovanja** si je **Nova Kaledonija** še naprej prizadevala izboljšati dostop do programov usposabljanja ter povečati stopnje zaposlenosti in usposabljanja. Predvideni tranši za leto 2018 (druga fiksna tranša v višini 4 milijona EUR + prva variabilna tranša v višini 2 milijona EUR) sta bili izplačani na začetku leta 2019. Poleg tega sta bili tretja fiksna tranša (5 milijonov EUR) in druga variabilna tranša (3 milijone EUR) izplačani konec leta 2019.
- V zvezi z **digitalnim razvojem** sta **Wallis in Futuna** še naprej dosegala napredek pri izvajanju svoje digitalne strategije ter pri izvajanju storitev, povezanih s

⁷ S to dodelitvijo je stanje sredstev B (v skladu s Prilogo II sklepa o pridružitvi iz leta 2013 so prvotna sredstva znašala 21,5 milijona EUR) konec leta 2019 znašalo 6,45 milijona EUR.

širokopasovnim kabelskim omrežjem Tui-Samoa⁸, ki zagotavlja visokohitrostno širokopasovno povezljivost.

Drugi ČDO:

- **Falklandski otoki** so imeli koristi od programa **povezljivosti** v okviru 11. ERS. Leta 2019 so dosegli zadovoljiv napredek pri izvajanju svojega nacionalnega infrastrukturnega načrta in pri ponovni uvedbi zrakoplovov. Izplačani sta bili druga fiksna tranša (1 milijon EUR) in tudi prva variabilna tranša (0,75 milijona EUR). Otok **Sveta Helena**, ki je prav tako imel koristi od programa povezljivosti v okviru 11. ERS, je v letu 2019 izkazal precejšen napredek pri izvajanju svoje digitalne strategije.
- V zvezi s **turizmom** je bil program proračunske podpore na otokih **Saint Pierre in Miquelon** leta 2019 zaključen z izplačilom četrte fiksne tranše (3,25 milijona EUR) in druge variabilne tranše v celoti (3,25 milijona EUR). Napredek v sektorjih turizma in pomorskega prevoza je bil opazen, kar dokazujeta pomembno povečanje namestitvenih zmogljivosti in okrepitev pomorskih storitev med Saint-Pierrom, Miquelonom in Novo Fundlandijo v Kanadi.

Na splošno so programi proračunske podpore vse leto vodili v redne dialoge o politikah s partnerskimi ČDO o makroekonomskih razmerah, upravljanju javnih financ in sektorskih politikah.

V letu 2019 je bila za podporo teritorialnih in regionalnih odredbodajalcev pri načrtovanju programov uporabljena **tehnična podpora**. Konec leta 2019 so bile iz naslova skladov II in III za tehnično sodelovanje v okviru 11. ERS izplačane pogodbe za tehnično pomoč ali izvedbo študij v skupnem znesku 1 592 672,72 EUR. Ta sredstva so namenjena za opredelitev načrtovanja programov in sektorskih strategij ČDO ali za določitev upravičenosti ČDO do proračunske podpore.

b) Regionalno sodelovanje v okviru 11. ERS

Leta 2019 je bil dosežen precejšen napredek v zvezi z regionalnimi programi ČDO v okviru 11. ERS:

- V **pacifiški regiji** regionalni program „PROTEGE“ (*Projet régional océanien des territoires pour la gestion durable des écosystèmes*, 36 milijonov EUR) podpira trajnostni in odporen razvoj regije z varovanjem biotske raznovrstnosti in obnovljivih naravnih virov. Opira se na regionalni program „INTEGRE“ (*Initiative des territoires pour la gestion régionale de l'environnement*, 12 milijonov EUR) iz 10. ERS, ki je podpiral celovito gospodarjenje z obalnim pasom in okrepil regionalno sodelovanje na področju trajnostnega razvoja. Prvo izplačilo (6,8 milijona EUR) je bilo izvedeno decembra 2018. Leta 2019 je bila oblikovana ekipa in opredeljene so bile štiri delovne prednostne naloge (kmetijstvo, ribištvo, voda in invazivne vrste), usmerjevalni odbor

⁸ Podmorski kabel Tui-Samoa teče med Apio, Samoo in Suvo na Fidžiju, sprejemne postaje pa so na otoku Savai'i, v mestu Savusavu ter na otokih Wallis in Futuna.

pa se je prvič sestal julija 2019.

- Na **Karibih** je namen programa „Resembid“ (*Regionalni program za odpornost, trajnostno energijo in morsko biotsko raznovrstnost*, 40 milijonov EUR) okrepiti okoljsko trajnostni gospodarski razvoj z osredotočanjem na odpornost, trajnostno energijo in morsko biotsko raznovrstnost. Cilj je nadgraditi zastarelo infrastrukturo in povečati njeno energetske učinkovitost, izboljšati varovanje in trajnostno upravljanje morske biotske raznovrstnosti ter povečati odpornost na izredne in ponavljajoče se naravne pojave. Leta 2019 je bilo izplačanega 3,62 milijona EUR.
- Cilj regionalnega programa za **Indijski ocean** (*Programme Régional d'appui dans le secteur de l'observation, de la gestion et de la préservation des écosystèmes terrestres et marins*, 4 milijone EUR) je izboljšati nadzor in opazovanje kopenskih in morskih ekosistemov v francoskih južnih in antarktičnih ozemljih, obnoviti ekosisteme in okrepiti mehanizme za preprečevanje vpliva. Sporazum o prenosu pooblastil z „Agence Française de Développement“ je bil podpisan julija 2019, izplačanega je bilo 1,4 milijona EUR.
- V zvezi s **tematskim programom za vse ČDO v okviru 11. ERS** (17,8 milijona EUR) je bil programski dokument sprejet marca 2019. Ta program se osredotoča na trajnostno rabo naravnih virov, pri čemer so trajnostna energija in podnebne spremembe, vključno z zmanjšanjem tveganja nesreč, opredeljeni kot podelamenti. Podpis pogodbe z izbrano izvajalsko agencijo se načrtuje za leto 2020.

Ne nazadnje, EU je leta 2019 **zvezo čezmorskih držav in ozemelj (v nadaljnjem besedilu: OCTA) podprla z nepovratnimi sredstvi za poslovanje** (550 000 EUR). To je zvezi omogočilo boljšo zmogljivost za izpolnitev mandata, zlasti za usklajevanje partneric ČDO, da bi se olajšal dialog z EU, spodbujalo partnerstvo in podprlo kolektivno delo njihovih članic na več področjih skupnega interesa v okviru pridružitve EU-ČDO.

c) Institucionalni dialog

Znotraj zveze so opredeljeni trije primeri dialoga:

Forum ČDO-EU

17. forum ČDO-EU je potekal marca 2019 v Francoski Polineziji, udeležili so se ga visoki predstavniki ČDO in držav članic ter evropski komisar za mednarodno sodelovanje in razvoj Neven Mimica, ki je predsedoval forumu.

EU, ČDO in države članice, s katerimi so ČDO povezani, so v **sklepih 17. foruma ČDO-EU** navedle, da je bilo leto 2019 odločilno za prihodnost odnosov med ČDO in EU, saj so v tem letu potekala pogajanja o novem sklepu o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj, večletnem finančnem okviru EU za obdobje 2021–2027, procesu izstopa Združenega kraljestva iz EU in okviru po izteku sporazuma iz Cotonouja.

Ob robu foruma **so potekala tristranska srečanja na politični ravni** (1. marca 2019) med predstavniki držav članic, s katerimi so ČDO povezani (z udeležbo francoskega ministra za čezmorska ozemlja), vodji delegacij ČDO in komisarjem, ki so pomenila dobro priložnost za razprave o partnerstvu med ČDO in EU po letu 2020. Potekala je tudi strokovna **delavnica** v zvezi s „**trajnostnim razvojem prek regionalnega sodelovanja**“. Bila je dobra priložnost

za razpravo o tem, kako bi ČDO lahko pripomogli h krepitvi regionalnega sodelovanja v svojem sosledstvu.

Tristranska posvetovanja (tristranska srečanja)

Leta 2019 (aprila, julija in oktobra) so v Bruslju potekala **tri tristranska srečanja med Komisijo (predsedujočo), predstavniki ČDO in državami članicami, s katerimi so ČDO povezani**, ki so pomenila platformo za dialog za izmenjavo relevantnih informacij, razpravo o prednostnih temah v skupnem interesu in spremljanje napredka pri izvajanju sklepa o pridružitvi.

Partnerske delovne skupine

Julija 2019 je bila organizirana partnerska delovna skupina o **okolju, podnebnih spremembah in trajnostni energiji**, zlasti za izmenjavo informacij o različnih vidikih, povezanih s politikami in pobudami EU v zvezi z oceani ter programoma Best in LIFE. Poleg institucionalnega okvira in priložnosti za dialog **je OCTA leta 2019 s podporo Komisije organizirala tri dogodke**. Oktobra je v Bruslju potekala **konferenca** z naslovom „From the Poles to the Tropics, OCT's Blue Landscape“ (Od obeh polov do tropskega pasu, modra pokrajina ČDO), ki je privedla do podpisa „**Deklaracije ČDO o oceanih**“, s katero so udeleženci potrdili zavezo k ohranjanju oceanov ter krepitvi njihove socialne in gospodarske vrednosti. **Delavnica o trajnostni energiji je bila organizirana** decembra 2019. Omogočila je razprave o tej temi v skupnem interesu med tehničnimi strokovnjaki za energijo iz ČDO in Komisijo. ČDO so predstavile napredek, ki so ga dosegle pri izvajanju svojega energetskega načrta, podpisanega leta 2015. Ne nazadnje, OCTA je decembra 2019 organizirala **delavnico o programih EU** za izmenjavo informacij o programih EU in priložnostih za financiranje za ČDO.

d) Evropska investicijska banka

Sklep o pridružitvi čezmorskih držav in ozemelj zagotavlja finančno pomoč ČDO prek finančnih mehanizmov, ki jih upravlja Evropska investicijska banka (v nadaljnjem besedilu: EIB), in sicer v obdobju 2014–2020 v okviru 3. finančnega protokola: investicijski sklad ČDO (trenutna sredstva: 48,5 milijona EUR), sredstva za subvencionirane obrestne mere in tehnično pomoč (5 milijonov EUR) ter lastna sredstva EIB (do 100 milijonov EUR).

V okviru **Sklada za spodbujanje naložb ČDO pri EIB** je bila julija 2019 podpisana ena nova operacija za Novo Kaledonijo (24 milijonov EUR) za financiranje zadolževanja podjetij z oddaljenih območij in zelo majhnih podjetij. Druge operacije potekajo, konec leta 2019 je skupen znesek znašal 85,39 milijona EUR. Ta znesek presega prvotni ustanovitveni kapital, ker se sklad obnavlja in so bila nekatera vrnjena sredstva znova posojena.

V zvezi s sredstvi za **subvencionirane obrestne mere in tehnično pomoč** v letu 2019 je EIB podpisala pogodbo v višini 4,25 milijona EUR za letališče na Sint Maartenu (glej v nadaljevanju).

V okviru **financiranja ČDO iz lastnih sredstev** je EIB decembra 2019 podpisala pogodbo v višini 44,3 milijona EUR za obnovo letališča na Sint Maartenu po orkanih.

V zvezi s preostalimi sredstvi se spremljajo projekti v pripravi, da se do konca leta 2020 v celoti izkoristijo razpoložljiva sredstva.

Obeti za prihodnost

Leto 2020 bo odločilno za prihodnost odnosov med ČDO in EU, saj se pričakuje zaključek pogajanj o predlogu za nov sklep o pridružitvi, upoštevajoč tudi Grenlandijo, povezanih z večletnim finančnim okvirom EU za obdobje 2021–2027. To leto bo ključno tudi za pogajanja o okviru po izteku sporazuma iz Cotonouja ter instrumentu za sosedstvo ter razvojno in mednarodno sodelovanje. Leto 2020 bo zaznamoval tudi izstop Združenega kraljestva iz EU, ki bo vplival na skupino ČDO.

V tem okviru bo še zlasti pomemben okrepljen dialog s ČDO. Ta proces bo podprt s stalno podporo OCTA in tudi ČDO prek sklada za tehnično sodelovanje.

Ne nazadnje, napredek pri načrtovanju obeh preostalih zgoraj navedenih teritorialnih programov bo bistvenega pomena, da se zagotovita njuno sprejetje pred koncem leta 2020 in zaveza vseh sredstev, ki so na voljo za ČDO v okviru 11. ERS.